

ผลกระทบตอกฎหมายไทยในการเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาสหประชาชาติ
ว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศและตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ

นางสาวกมลรัตน์ นุชิตประสิทธิ์ชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974 - 636 - 683 - 1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 17293029

EFFECTS OF THE UNITED NATIONS CONVENTION ON INTERNATIONAL
BILLS OF EXCHANGE AND INTERNATIONAL PROMISSORY NOTES ON THAI LAW

MISS KAMOLRAT NUCHITPRASITCHAI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974 - 636 - 683 - 1

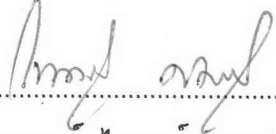
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบต่อกฎหมายไทยในการเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญา
สหประชาชาติว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศและ
ตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ
โดย นางสาวกมลรัตน์ นุชิตประสิทธิ์ชัย
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร. ฤทัย หงส์ศิริ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

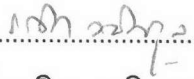

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

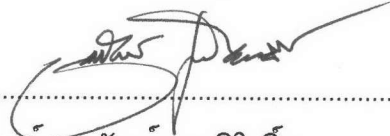
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ รัชชัย ศุภผลศิริ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร. ฤทัย หงส์ศิริ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ เกริก วณิกกุล)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ธนวัฒน์ เนติโพธิ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

กมลรัตน์ นุชิตประสิทธิ์ชัย : ผลกระทบต่อกฎหมายไทยในการเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตั๋วแลกเงินระหว่างประเทศและตั๋วสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ

(EFFECTS OF THE UNITED NATIONS CONVENTION ON INTERNATIONAL BILLS OF EXCHANGE AND INTERNATIONAL PROMISSORY NOTES ON THAI LAW)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.ไพฑูริย์ คงสมบูรณ์, ที่ปรึกษาร่วม : ดร.ฤทัย หงส์สิริ, 213 หน้า.

ISBN 974-636-683-1

จากความพยายามในการสร้างเอกภาพแก่กฎหมายตั๋วเงินหลายคราว ทั้งการสร้างเอกภาพระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และในระดับสากลโดยองค์การระหว่างประเทศ ทำให้เกิดความหลากหลายของกฎหมายตั๋วเงินมาเป็นสองระบบ คือ ระบบชิวิล ลอว์ และระบบคอมมอน ลอว์ จนมาถึงอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตั๋วแลกเงินระหว่างประเทศและตั๋วสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ ซึ่งมุ่งหมายจะสร้างเอกภาพของกฎหมายตั๋วเงินในระดับสากลและให้เป็นที่ยอมรับของประเทศต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น

บทบัญญัติในอนุสัญญาดังกล่าวมีขอบเขตบังคับใช้กับตั๋วแลกเงินและตั๋วสัญญาใช้เงินที่ใช้ชำระเงินระหว่างประเทศเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีลักษณะเด่นอีกสองประการ คือ มีลักษณะพหุสาณความแตกต่างระหว่างกฎหมายตั๋วเงินของระบบชิวิล ลอว์ และระบบคอมมอน ลอว์ บนพื้นฐานของหลักกฎหมายสากลของตั๋วเงิน และมีการนำทางปฏิบัติทางการค้าในปัจจุบันที่ทันสมัยมาบัญญัติไว้ในอนุสัญญา เพื่อให้บทบัญญัติสอดคล้องกับทางปฏิบัติมากขึ้น

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยตั๋วเงินของไทยนั้น มีที่มาจากทั้งระบบชิวิล ลอว์ และระบบคอมมอน ลอว์ บนพื้นฐานของหลักกฎหมายสากลของตั๋วเงิน แม้จะมีความแตกต่างของระบบกฎหมายตั๋วเงินของกับอนุสัญญาดังกล่าวบ้างแต่ก็ได้กระทบต่อหลักกฎหมายสากลของตั๋วเงิน และจะเป็นผลดีต่อการพัฒนากฎหมายไทยให้ทันสมัยและเป็นเอกภาพ จึงควรเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาดังกล่าวโดยการภาคยานุวัติและร่างพระราชบัญญัติตั๋วแลกเงินและตั๋วสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศขึ้นเฉพาะ และพิจารณานำบทบัญญัติที่ดีและทันสมัยมาปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยตั๋วเงินของไทยให้ชัดเจนและทันสมัยขึ้น

ภาควิชา นิติศาสตร์ .....
สาขาวิชา .....
ปีการศึกษา 2539 .....

ลายมือชื่อนิติกร .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C670280 : MAJOR LAW
KEY WORD: BILLS OF EXCHANGE / PROMISSORY NOTES

KAMOLRAT NUCHITPRASITCHAI : EFFECTS OF THE UNITED NATIONS
CONVENTION ON INTERNATIONAL BILLS OF EXCHANGE AND INTERNATIONAL
PROMISSORY NOTES. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.PAITOON KONGSOMBOON,
THESIS COADVISOR : DR.RUTHAI HONGSIRI, 213 pp. ISBN 974-636-683-1

From the attempts of unification the law of bills, within the country and the regional unification to the universal unification by the International organizations, it reduced the variation of the law of bills into two systems, the Civil law system and the Common law system. The United Nations Convention on International Bills of Exchange and International Promissory Notes is proposed to universalize the law of bills and accepted by other countries.

The provisions under the referred convention focus to enforce only on the international bills of exchange and international promissory notes. The convention also has two salient features, the other one is the feature of compromise the differences between the law of bills under the Civil law system and the Common law system based on the basic principle, another one is the current trade practices provided in the convention in order to modernize the law.

Thai Civil and Commercial Code, Book III re Bills originated from the Civil law system and the Common law system based on the basic principle of the law of bills. Although there are some differences between the Thai law and the convention, it does not effect the basic principle of the law of bills. On the contrary, it will be an advancement of Thai law to be modernized and unified. Therefore, Thailand should adhere to this convention in acting the International Bills of Exchange and International Promissory Notes Act separately. In addition, adoption of the novel and up to date provisions should be considered in order to amend Thai Civil and Commercial Code, Book III re Bills to be clear and up to date.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์

ปีการศึกษา.....2539

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์ของผู้เขียนครั้งนี้ จะไม่ประสบผลสำเร็จได้หากปราศจากความช่วยเหลือและความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้เขียนใคร่ขอกราบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ คือ

รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบุญ และอาจารย์ ดร. ฤทัย หงส์ศิริ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้อุทิศเวลาในการให้คำปรึกษา ตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างมากแก่ผู้เขียน

รองศาสตราจารย์ ธัชชัย ศุภผลศิริ ที่ได้รับเป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เขียน

อาจารย์ เกริก วณิกกุล และอาจารย์ ธนวัฒน์ เนติโพธิ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าของท่านรับเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์และชี้แนะประเด็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้เขียน

นอกจากนี้ ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณ คุณทรงเดช ประดิษฐ์สมานนท์ และคุณยุพา วิจิตรไกรสร ซึ่งเป็นหัวหน้างานของผู้เขียนในปัจจุบันที่ได้กรุณาให้ความสนับสนุนช่วยเหลือ และให้กำลังใจด้วยดี รวมทั้งกรุณาอนุญาตให้ผู้เขียนลาพักการทำงานสำหรับการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลงด้วยดี

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีอาจพิมพ์เสร็จได้ทันเวลา หากผู้เขียนมิได้รับความช่วยเหลือจาก คุณ ศราวดี และ คุณ สุรศักดิ์ ฉัตรเสถียรพงศ์ ที่อุทิศเวลาให้ความช่วยเหลือในการพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างเต็มที่

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดาและมารดา ที่ให้โอกาสในด้านการศึกษาอย่างเต็มที่ และครูบาอาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียนและขอบคุณเพื่อน ๆ รวมทั้ง รุ่นพี่และรุ่นน้องที่ให้ความช่วยเหลือ และห่วงใยเป็นกำลังใจเสมอมา

กมลรัตน์ นุชิตประสิทธิ์ชัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของเรื่อง.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	9
วิธีการศึกษา.....	10
ขอบเขตของการศึกษา.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเขียนวิทยานิพนธ์.....	10
สมมติฐานของวิทยานิพนธ์.....	11
2 วิวัฒนาการและแนวทางของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยน และตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ.....	12
2.1 วิวัฒนาการของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยน และตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ.....	12
2.1.1 แนวคิดในการสร้างความเป็นเอกภาพของกฎหมายตัวเงิน ในระดับสากล.....	13
2.1.2 การจัดทำอนุสัญญากรุงเฮกว่าด้วยกฎหมายเอกรูปของ ตัวแลกเปลี่ยนและตัวสัญญาใช้เงิน ค.ศ. 1912.....	16
2.1.2.1 ภูมิหลังในการจัดทำอนุสัญญา.....	16
2.1.2.2 มูลเหตุของการจัดทำอนุสัญญา.....	19
2.1.2.3 การบังคับใช้ของอนุสัญญา.....	21
2.1.3 การจัดทำอนุสัญญากรุงเจนีวาว่าด้วยกฎหมายเอกรูปของ ตัวแลกเปลี่ยนและตัวสัญญาใช้เงิน ค.ศ. 1930.....	22
2.1.3.1 ภูมิหลังในการจัดทำอนุสัญญา.....	22

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

2.1.3.2	มูลเหตุของการจัดทำอนุสัญญา.....	25
2.1.3.3	การบังคับใช้ของอนุสัญญา.....	26
2.1.4	การจัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยน และตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988.....	27
2.1.4.1	ภูมิหลังในการจัดทำอนุสัญญา.....	27
2.1.4.2	มูลเหตุของการจัดทำอนุสัญญา.....	30
2.1.4.3	การบังคับใช้ของอนุสัญญา.....	35
2.2	แนวทางของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยน และตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ.....	36
2.2.1	การสร้างเอกภาพในขอบเขตของการชำระเงินระหว่างประเทศ....	39
2.2.2	การให้สิทธิเลือกใช้ออนุสัญญาบังคับแก่ตัวเงินระหว่างประเทศ....	40
3	สาระสำคัญของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยน และตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988.....	41
3.1	รูปแบบและเนื้อความแห่งตราสาร.....	41
3.1.1	รูปแบบแห่งตราสาร.....	41
3.1.1.1	คำบอกชื่อ.....	41
3.1.1.2	แสดงลักษณะระหว่างประเทศ.....	42
3.1.1.3	รูปแบบที่จำเป็น.....	43
3.1.2	การกำหนดดอกเบี้ยในตราสาร.....	45
3.1.3	การใช้เงินตามตราสารเป็นงวด ๆ ต่อเนื่องกัน.....	47
3.1.4	การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ.....	48
3.1.5	การส่งจ่ายตัวแลกเปลี่ยนหรือการออกตัวสัญญาใช้เงินโดยผู้ส่งจ่าย หรือผู้ออกตัวหลายคนให้ใช้เงินแก่ผู้รับเงินหลายคน.....	49
3.1.6	การทำความสมบูรณ์ให้แก่ตราสารที่ขาดองค์ประกอบของ ตัวแลกเปลี่ยนและตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ.....	50

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

3.2	การโอนตราสาร.....	51
3.2.1	การสลักหลังโอนตราสาร.....	51
3.2.2	การสลักหลังอันมิใช่การโอนตราสาร.....	54
3.2.3	การสลักหลังปลอม.....	55
3.2.4	การสลักหลังโดยตัวแทนที่ปราศจากอำนาจ.....	56
3.3	สิทธิและความรับผิดชอบของคู่สัญญาแห่งตราสาร.....	57
3.3.1	สิทธิของผู้ทรงและผู้ทรงที่ได้รับความคุ้มครอง.....	57
3.3.1.1	สิทธิของผู้ทรง.....	58
3.3.1.2	สิทธิของผู้ทรงที่ได้รับความคุ้มครอง.....	60
3.3.2	ความรับผิดชอบของคู่สัญญา.....	63
3.3.2.1	ความรับผิดเมื่อลงลายมือชื่อในตราสาร.....	63
3.3.2.2	การเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของตราสาร.....	64
3.3.2.3	การลงลายมือชื่อโดยตัวแทน.....	65
3.3.2.4	ความรับผิดของผู้ส่งจ่ายตัวแลกเงิน.....	65
3.3.2.5	ความรับผิดของผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน.....	66
3.3.2.6	ความรับผิดของผู้จ่ายและผู้รับรอง.....	67
3.3.2.7	ความรับผิดของผู้สลักหลัง.....	70
3.3.2.8	ผู้โอนตราสารโดยการสลักหลังหรือส่งมอบ.....	71
3.3.2.9	ความรับผิดของผู้ค้ำประกัน.....	72
3.4	การยื่นตราสารเพื่อการรับรองและเพื่อใช้เงิน.....	75
3.4.1	การยื่นตัวแลกเงินเพื่อการรับรอง.....	75
3.4.2	การยื่นตราสารเพื่อใช้เงิน.....	81
3.5	การใช้สิทธิไต่เบี่ย.....	84
3.5.1	คำคัดค้าน.....	84
3.5.1.1	กำหนดเวลาทำคำคัดค้าน.....	86
3.5.1.2	ข้อยกเว้นการทำคำคัดค้าน.....	87

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

3.5.1.3	ผลของการไม่ทำคำคัดค้าน.....	87
3.5.2	คำบอกกล่าวการขาดความเชื่อถือแห่งตราสาร.....	87
3.5.2.1	แบบและกำหนดเวลาการบอกกล่าวการขาดความเชื่อถือของตราสาร.....	88
3.5.2.2	ข้อยกเว้นการส่งคำบอกกล่าวการขาดความเชื่อถือ.....	89
3.5.2.3	ผลของการไม่บอกกล่าวการขาดความเชื่อถือ.....	90
3.6	จำนวนเงินอันพึงต้องใช้.....	91
3.6.1	เมื่อถึงกำหนดใช้เงิน.....	91
3.6.2	เมื่อพ้นกำหนดใช้เงิน.....	91
3.6.3	ก่อนถึงกำหนดใช้เงิน.....	92
3.6.4	ผลของการใช้เงิน.....	92
3.7	การหลุดพ้นจากความรับผิดตามตราสาร.....	93
3.7.1	การหลุดพ้นจากความรับผิดโดยการใช้เงิน.....	93
3.7.1.1	การใช้เงินบางส่วน.....	94
3.7.1.2	สกุลเงินที่พึงใช้.....	96
3.7.2	การหลุดพ้นจากการรับผิดของคู่สัญญาอื่น ๆ.....	98
3.8	ตราสารหาย.....	99
3.8.1	สิทธิและหน้าที่ของบุคคลซึ่งตราสารหาย.....	100
3.8.2	สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาที่ถูกเรียกให้ใช้เงิน.....	101
3.9	อายุความ.....	103
3.10	การตั้งข้อสงวนตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตั๋วแลกเงินและตั๋วสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ.....	104
4	ผลกระทบต่อกฎหมายไทยในการเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตั๋วแลกเงินและตั๋วสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ.....	106
4.1	มูลเหตุและที่มาของกฎหมายตั๋วเงินของไทย.....	106

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

4.2	เหตุผลและความจำเป็นในการเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาสหประชาชาติ	110
4.3	หลักกฎหมายสากลที่สำคัญของตัวเงิน	111
4.3.1	หลักความรับผิดชอบเกิดขึ้นเพราะการลงลายมือชื่อในตัวเงิน	112
4.3.2	หลักผู้รับโอนและได้ครอบครองตัวเงินโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครอง	115
4.3.3	หลัก The Accumulation of Secondary Contracts	120
4.4	ปัญหาสำคัญบางประการเกี่ยวกับความไม่สอดคล้องของกฎหมาย	123
4.4.1	ผู้ทรงและผู้ทรงที่ได้รับความคุ้มครอง	123
4.4.2	การค้าประกันตราสาร	126
4.4.3	การให้สัตยาบันแก่ลายมือชื่อปลอม	130
4.4.4	ตราสารที่ออกโดยผู้ส่งจ่ายหลายคนให้ใช้เงินแก่ผู้รับเงินหลายคน	132
4.4.5	อายุความ	133
4.5	บทบัญญัติสำคัญเกี่ยวกับภาคปฏิบัติปัจจุบัน	134
4.5.1	การกำหนดอัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัว	134
4.5.2	การลงลายมือชื่อโดยโทรสาร	137
4.5.3	การใช้เงินโดยผ่อนชำระเป็นงวด	138
4.5.4	ค่าส่วนลดกรณีใช้เงินก่อนถึงกำหนดใช้เงินตามตราสารที่ไม่ได้กำหนดดอกเบี้ย	140
4.6	ผลกระทบตอกฎหมายไทย	141
4.6.1	ความเป็นสากลของกฎหมายไทย	141
4.6.2	ข้อดีและข้อเสียในการเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตัวแลกเงินและตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ	142
4.6.3	ความเหมาะสมในการเข้าเป็นภาคี	144
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	147
	บทสรุป	147
	ข้อเสนอแนะ	153

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

รายการอ้างอิง	156
ภาคผนวก	160
ประวัติผู้เขียน	213